

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ДИСКУСІЙНІ ПИТАННЯ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ»

Ступінь вищої освіти	Магістр
Освітньо-професійна програма	Середня освіта (Історія та правознавство)
Факультет	географії, історії та туризму
Кафедра	Історії, теорії держави і права та філософії
Семестр	1
Кількість кредитів	3
Мова викладання	українська

Викладач	к.іст.н., ст. викл. Старжець Володимир Іванович
Контактна інформація	starzhets92@gmail.com

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДИСЦИПЛІНУ

Анотація	Навчальна дисципліна спрямована на підготовку студентів до формування активної професійної позиції, розвитку критичного мислення та об'єктивного сприйняття тривалості історичного процесу. Вивчення навчальної дисципліни сприяє формуванню готовності педагога до організації навчальної діяльності школярів на уроках історії. Напрацювання методичних прийомів щодо практичного застосування різноманітних технологій навчання в освітньому процесі.
Мета та цілі	Професійно-орієнтована дисципліна «Дискусійні питання історії України» присвячена малодослідженим, дискусійним питанням періоду Другої світової війни на українських територіях. Завдання: усвідомити розуміння складності історичних процесів, що відбувалися у період 1939-1945 років, виробити вміння об'єктивного аналізу дискусійних проблем, формувати вміння порівнювати історичні події, навички критично аналізувати інформацію, спонукати студентів до історичного дослідження та пошуку. Навчальна програма дозволить студентам краще зорієнтуватися в основних проблемах, які вивчаються, ознайомитися із загальним переліком джерел та літератури. Проаналізувати економічні, соціальні, політичні та культурно-етнічні характеристики розвитку України у період Другої світової війни; вдосконалювати вміння та навички самостійної роботи студентів із джерелами та історичним матеріалом, науковою літературою та періодичними виданнями, допоміжною літературою. Курс розроблений із урахуванням принципів поліваріантності розвитку історичної науки, є важливим для набуття необхідних для історика знань, умінь та навичок.
Результати навчання	Опанувавши дисципліну «Дискусійні питання історії України», студенти повинні мати такі програмні результати навчання: застосовувати наукову критику до аналізу поглядів дослідників минулого, робити власні узагальнення щодо теоретичного і методичного рівня наукових праць з історії; знати і розуміти зміст основних напрямів і шкіл сучасної історичної науки, головних проблем у розвитку історіографії, основні аспекти теоретико-методологічного дискурсу усно історичних досліджень у просторі конструювання минулого; характеризувати існуючі парадигми історії української державності, її обумовленість та соціодинаміку на тлі світових державотворчих процесів; здатність до соціальної взаємодії, займати активну громадянську позицію та робити усвідомлений вибір в умовах сучасного політичного плюралізму..
Соціально-психологічні	Під час вивчення дисципліни студент отримує можливість формувати та розвивати soft skills - соціально-психологічні аспекти професійної компетентності:

аспекти професійної компетентності (Soft skills)	громадянську позицію, навички комунікації, лідерство, здатність брати на себе відповідальність і працювати в критичних умовах, вміння вирішувати конфліктні ситуації, працювати в команді, управляти своїм часом, розуміти важливості дедлайнів, здатність логічно і системно мислити, креативність та інше.
Пререквізити	Базові знання з дисциплін: «Історія України», «Методологія історії», «Сучасна українська історіографія».

СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

Тема	План, короткі тези	Завдання	К-ть балів
1. Україна у роки Другої світової війни: проблеми історіографії.	Джерельна база проблеми „Україна у період Другої світової війни”. Перші документальні збірники. Спогади. Розсекречені документи та матеріали. Особливості радянської історіографії та доробків зарубіжних вчених. Основні напрями досліджень сучасних українських вчених. „Україна в роки Другої світової війни”: проблемні та дискусійні питання в сучасній історіографії. Полемічний характер питань щодо ОУН і УПА. Проблема колабораціонізму. Становище оstarбайтерів та військовополонених. Міжнаціональні відносини у роки війни.	Тести, питання	6
2. Українське питання у зовнішній політиці великих держав напередодні та на початку війни.	Українське питання в європейській політиці навесні 1939 року. Проблема Карпатської України. Україна в політиці СРСР напередодні та на початку Другої світової війни. Пакти Молотова-Ріббентропа і доля західноукраїнських територій. Плани нацистського керівництва щодо України. А. Розенберг та Е. Кох. Фольксдойче на Україні у планах гітлерівського „нового порядку”.	Практичні завдання, робота з дидактичними матеріалами	6
3. Господарське життя на території України у період Другої світової війни.	Економічне життя у Західній Україні у 1939-1941 рр. Україна в економічних планах політика фашистів. „Ольденбург” - економічний розділ плану „Барбаросса”. Матеріальні умови життя населення. Вербування та основні етапи вивезення до Німеччини цивільних робітників. Соціально-правове становище оstarбайтерів у нацистській Німеччині. Організація повернення колишніх оstarбайтерів на батьківщину.	Проекти, практичні завдання	6
4. Культурно-освітні та церковно-релігійне життя на території українських земель в роки Другої світової.	Культурно-освітні аспекти першої „радянзації”. Ідеологізація та українізація школи. Особливості культурного життя у роки війни на території „рейхскомісаріату” і „дистрикту Галичина”. Газета «Волинь». Пограбування пам’яток історії та культури. Доля діячів культури в роки війни. Політика радянської влади щодо церкви на у 1939-1941 рр. Церковне життя на Холмщині. Розгортання автокефалізаційного руху. Розкол православної церкви в кінці літа 1941 р. Греко-католицька церква у роки війни.	Робота в групах, семінари-дискусії	6
5. Українські військові формування в збройних силах Німеччини.	Проблема колаборціоналізму. Політична позиція українства 1941 року. Вимушена і добровільна колаборація. Відмінності українського колаборціоналізму від західноєвропейського. Українці у допоміжних збройних частинах Німеччини у 1939-1942 роках. Українські легіони: Військові відділи націоналістів; Дружини Українських Націоналістів (ДУН). Курені “Нахтігаль”. Роман Шухевич. „Роланд”. Євген Побігуший. Підрозділ „Пума”. Ганс Пулюй. „Поліська Січ” Тараса Бульби-Боровця.	Презентації, тести	6
6. Український самостійницький повстанський рух у 1939-1945 рр.	Історіографія проблеми. Спроби ОУН організувати національне життя на початку радянсько-німецької війни. Похідні групи ОУН. Акт 30 червня 1941 р. Суперечки між ОУН-б і ОУН-м. Причини виникнення і типи української самооборони. Передумови та створення „Поліської Січі” Тараса Бульби-Боровця. Військові формування ОУН-б та ОУН-м. Роман Шухевич. Утворення УПА. Об’єднання націоналістичних партизанських формувань. Бойові дії УПА. Виникнення УНРА.	Індивідуальні проекти	6

7. Радянський партизанський рух на українських землях.	Умови виникнення радянського руху Опору. Партизанський радянський рух на початковому етапі радянсько-німецької війни. Мета і завдання радянських партизанських загонів. С.Ковпак, О.Сабуров, О.Федоров, Д.Медведев та інші. Український штаб партизанського руху. Т.Строкач. Партизанський рух у 1943 році: бойові дії, завдання. Рейкова війна. Ставлення українського населення до радянських партизан. Радянське підпілля на території України.	Кейси, практичні завдання.	6
8. Українсько-польські відносини в роки Другої світової війни.	Українсько-польські відносини у 1939-1941 рр. Союз збройної боротьби - Армія Крайова. Завдання польського підпілля. Польський еміграційний уряд у Лондоні. Проблема володіння західними землями України: непримиренність української та польської позиції. Каральні акції на західноукраїнських територіях. УПМЗК - „Волинська різанина”. Роль Німеччини і СРСР в українсько-польському міжнародному збройному конфлікті. Українська охоронна поліція та польська гранатова поліція. Наслідки міжнародних конфліктів на Україні у роки війни.	Робота в групах, семінари-дискусії.	6
9. Українсько-єврейські стосунки в період Другої світової війни.	Антиєврейські акції і українська допоміжна поліція. Реакція українського населення на антиєврейські погроми. Львівські погроми липня 1941 р.: суперечності та проблеми в історіографії. Трагедія Бабиного Яру. Антиєврейський терор 1942 р. на західноукраїнських землях. Єврейські гетто. Церква і єврейська проблема у роки війни. А.Шептицький. „Не убий”. Ставлення до винищення євреїв з боку радянських партизанських формувань. Позиція ОУН та УПА в єврейському питанні. Наслідки і уроки геноциду єврейського населення у роки війни.	практичні завдання.	6
10. Адміністративно-територіальні зміни на українських землях у результаті війни.	Проблема повоєнних кордонів УРСР. Фактори впливу на врегулювання українсько-польського кордону. Люблінська угода між урядом УРСР і ПКНВ 9 вересня 1944 р. Боротьба з загонами УПА на Закарзонні. Причини, перебіг та наслідки операції „Вісла”. Концтабір в Явожно. Завершення польсько-українського територіального розмежування у 1951 р. обмін територіальними ділянками. Проблема територіальної належності Закарпатської України. Маніфест про возз'єднання Закарпатської України з УРСР. Радянсько-румунський договір 1947 р. і українські території. Наслідки повоєнних змін кордонів для УРСР.	Підготовка презентацій. Тести	6

ЛІТЕРАТУРА ТА НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

1. Безсмертя. Книга пам'яті України 1941-1945. –/ ред. І.Герасимов.- Київ: Пошуково-видавниче агентство „Книга пам'яті України”, 2000. - 944 с.
2. Білас Т. Репресивно-каральна система в Україні 1917-1953: Суспільно-політичний та історико-правовий аналіз. У 2 кн. - Кн. 2. - К., 1994.
3. Боляновський А. Українські військові формування в збройних силах Німеччини (1939-1945). - Львів, 2003.
4. Будник Д., Капер Я. Катастрофа і опір українського єврейства (1941-1944). Нариси з історії Голокосту і Опору в Україні – Київ, 1999.
5. Бульба-Боровець Т. Армія без держави: Слава і трагедія українського повстанського руху: Спогади. - Київ, 1996. - 326 с.
6. Історія України: Документи, матеріали / Укладач В.Король. - Київ: Академія, 2002. – 447 с.
7. Історія української культури: Збірник матеріалів і документів / За ред.: С.М. Клапчука, В.Ф. Остафійчука. - Київ: Вища школа, 2000. – 607 с.
8. Кентій А.В. Нариси історії Організації Українських Націоналістів в 1941-1942 рр. - Київ, 1999. - 200 с.
9. Киричук Ю.А Тарас Бульба-Боровець: його друзі і вороги. - Львів, 1997. - 87 с.
10. Коваль М.В. Україна у Другій світовій і Великій Вітчизняній війнах (1939-1945 рр.) / Україна крізь віки. - Київ, 1999. - Т. 12. - 335 с.
11. Ковальчук В. Діяльність ОУН(б) і Запілля УПА на Волині південному Поліссі (1941-1944 рр.). - Торонто - Львів, 2006.
12. Король В.Ю. Трагедія військовополонених на окупованій території України в 1941-1944 – К., 2002.
13. Косик В. Україна і Німеччина в другій світовій війні. - Париж; Нью-Йорк: Львів, 1993.
14. Культурне життя в Україні. Західні землі. Документи і матеріали. Т.1. 1939-1953. – Київ, 1995.
15. Левітас Ф. Євреї України в роки II світової війни. – Київ, 1997.
16. Лисенко О. Є. Церковне життя в Україні 1943-1946.- К.: НАН України. Інститут історії, 1998. С. 11-12.
17. Літопис нескореної України: Документи, матеріали, спогади. (Підготували Я. Лялька, П. Максимчук, І. Патер та інші). -

- Львів: Просвіта, 1993. - Т. 1. - 723 с.
18. Літопис Української Повстанської Армії: У 28 т. - Т. 2. Волинь і Полісся: німецька окупація. - Кн. 2: Початки УПА: Документи і матеріали // Відп. ред. Є. Штендера. - Торонто, 1977.
 19. Мірчук П. Українська Повстанська Армія. 1942-1952. - К., 1991.
 20. Національні відносини в Україні у ХХ ст. Збірник документів і матеріалів. - Київ, 1994.
 21. Патриляк І. Легіони українських націоналістів (1941-1942): історія виникнення та діяльності – Київ, 1999.
 22. Сергійчук В. Трагедія Волині. Причини і перебіг польсько-українського конфлікту в роки Другої світової війни. - Київ, 2003.
 23. Старжець В. І. Виховний потенціал молодіжної політики ОУН в умовах сучасної інформаційної війни. Zaporizhzhia Historical Review. Запоріжжя: ЗНУ. 2022. Вип. 6(58). С. 280-286.
 24. Старжець В. І. Студентський спротив радянській тоталітарній системі в Західній Україні (1944–1953). Новітня доба. 2023. Вип. 11. С. 109–118.
 25. Стародубець Г.А. ОУН(Б) в українському національно-визвольному русі на Волині в період Другої світової війни (1941-1943 рр.). - Тернопіль, 2002. - 144 с.
 26. Україна - Польща: важкі питання. Матеріали міжнародного семінару істориків „Українсько-польські відносини у 1918-1947 роках”. - Луцьк - Варшава, 1998 - 1999.- Т. 1-2,3,4,5.
 27. Ярош Б.О. Тоталітарний режим на західноукраїнських землях 30-50 – ті роки ХХ ст. - Луцьк, 1995.

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Загальна політика	Здобувач освіти зобов'язаний відвідувати всі заняття згідно розкладу, не спізнюватися. Дотримуватися етики поведінки. Працювати з навчальною літературою, з літературою на електронних носіях і в Інтернеті. При пропуску лекційних занять проводиться усна співбесіда за темою. Відпрацьовувати практичні заняття. Виконати індивідуальне завдання.
Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку.
Політика щодо академічної доброчесності	Під час виконання завдань вимагається дотримання правил академічної доброчесності. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

ОЦІНЮВАННЯ

Нарахування балів	
Види оцінювання	Бали
Змістовий модуль 1 (теми 1-5)	30
Змістовий модуль 2 (теми 6-10)	30
Підсумковий контроль – іспит	40

Розподіл балів для оцінювання успішності студентів		
Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни